

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anläggning av ett reningsverk till huvudavloppsledningen mellan Järva och Lilla Värtan m. m.; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Quensel.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FÖRSLUND, ERIKSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och jordbruksdepartementen anför t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Quensel:

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 25 maj 1923 erhöi järnvägsstyrelsen bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med ett av järnvägsstyrelsen i samråd med arméförvaltningens fortifikationsdepartement och byggnadssty-

relsen uppgjort förslag träffa avtal med Solna kommun angående gemensamt utnyttjande av den för militäretablissemangen å Järvafältet och statens järnvägars anläggningar vid Järva tidigare anordnade huvudavloppsledningen mellan Järva och Lilla Värtan. Nämda förslag innehöll bland annat bestämmelse om att Solna kommun skulle med 40 procent deltaga i kostnaden för skötseln och underhållet av nämnda ledning.

I skrivelse den 23 januari 1939 har *järnvägsstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna ett skrivelsen bilagt mellan styrelsen och Solna kommun träffat tilläggsavtal till det avtal, som jämlikt förenämnda bemyndigande ingåtts angående gemensamt utnyttjande av huvudavloppsledningen mellan Järva och Lilla Värtan.

I sin skrivelse har järnvägsstyrelsen anført, att styrelsen med anledning av upprepade klagomål, bland annat från vederbörande hälsovårdsnämnd, över omfattande föroreningar av vattnet i Lilla Värtan vid avloppsledningens utlopp vid Älkistan ansett sig nödsakad att för nämnda olägenheter undanröjande låta anordna ett reningsverk. Detta hade efter samråd med byggnadsstyrelsen och domänstyrelsen förlagts å sistnämnda styrelse underställd mark vid Älkistan å kronoegendomen Bergshamra nr 1.

Järnvägsstyrelsen meddelar härefter, att den andel i kostnaderna för avloppsledningens underhåll och skötsel, som Solna kommun enligt förenämnda överenskommelse hade att erlægga, baserade sig på de mängder spillvatten, som vid tiden för avtalets upprättande tillfördes huvudavloppet från de olika intressenternas anslutningsledningar. Då proportionen mellan dessa mängder, fortsätter styrelsen, sedermera ändrats, hade i samband med underhandlingarna med Solna kommun om fördelningen av kostnaderna för reningsverket även beräkning utförts beträffande de spillvattensmängder, som numera tillfördes ledningen. Resultatet av denna beräkning hade givit vid handen, att 59.2 procent för närvarande komme på Solna kommun, 35.3 procent på statens järnvägar och Blindinstitutet samt 5.5 procent på arméförvaltningen.

Enligt det tillägg till förenämnda överenskommelse, som efter underhandlingarnas slutförande undertecknats av järnvägsstyrelsen och Solna kommun, har Solna kommun påtagit sig 60 procent av kostnaderna för reningsverkets anordnande, skötsel och underhåll samt därjämte medgivit en höjning av andelen i kommunens kostnad för själva avloppsledningens underhåll och skötsel från 40 till 60 procent. I avtalet har angivits, att reningsverket skulle bli statens järnvägars egendom.

Av en av järnvägsstyrelsen i ärendet sedermera ingiven promemoria inhämtas, att kostnaderna för reningsanläggningen i sin helhet för närvarande beräknas komma att uppgå till följande belopp:

	Kronor.
Byggnadskostnader, kostnader för elektrisk och maskinell utrustning samt vattenledning m. m.	175,500
Marklösen	16,000
Ersättningar för intrång samt lantmäterikostnader	6,500

Summa kronor 198,000.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av domänstyrelsen i skrivelse den 13 maj 1938 gjord framställning, att ersättning måtte beredas domänfonden för den mark, som tagits i anspråk för reningsanläggningen.

Av till detta ärende hörande handlingar inhämtas bland annat.

Det område, varå reningsanläggningen är belägen, utgöres, förutom av en mindre del av kronoegendomen Bergshamra nr 1 tillhörande vattenområde, av mark, som delvis ingår i en till koloniföreningen Bergshamra u. p. a. på arrende till den 14 mars 1944 upplåten lott, och delvis tillhör en annan lott av egendomen, som icke för närvarande är utarrenderad. Området för reningsverket beräknas omfatta omkring 6,000 kvadratmeter.

Med hänsyn till det intrång, som reningsanläggningens förläggning till kronoegendomen Bergshamra förorsakat koloniföreningen har mellan järnvägsstyrelsen och koloniföreningen träffats en överenskommelse av innehåll i huvudsak, att statens järnvägar skall till föreningen erlagga *dels* 5,000 kronor såsom engångsersättning för minskad inkomst av koloniområdet och för av föreningen nedlagda kostnader för fruktträd och bärbuskar m. m., *dels* ersättning för den förlust, för vilken förenämnda belopp å 5,000 kronor icke beräknats, men som till följd av reningsverkets anläggning bevisligen kan komma att åsamkas föreningen eller någon dess medlem, *dels ock* den arrendesumma, som beräknas åbelöpa den areal av föreningens område, som tagits i bruk för reningsverket. Sistnämnda åtagande sammanhänger med att koloniföreningen har att till domänstyrelsen till arrendetidens slut erlagga den avtalade arrendesumman utan avkortning.

Domänstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse — under förmälan, att järnvägsstyrelsen godkänt av domänstyrelsen uppställda villkor för nu ifrågasvarande markområdes avstående — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen medgiva, att det för reningsverket och för väg till detsamma erforderliga markområdet om cirka 6,000 kvadratmeter av kronoegendomen Bergshamra nr 1 i Solna socken måtte överlåtas till järnvägsstyrelsen som företrädare för de i reningsanläggningen intresserade parterna under följande villkor, nämligen *att* ersättning erlægges för området i fråga, beräknad efter 2 kronor 50 öre per kvadratmeter, efter en av järnvägsstyrelsen och på dess bekostnad verkställd uppmätning av området, *att* ränta efter 5 procent erlægges på ersättningsbeloppet, räknat från den dag marken för anläggningen togs i anspråk, tills betalning sker, *samt att* vederbörande köpare vidkännas kostnaderna för områdenas avstyckning och eventuell lagfart ävensom övriga med köpet förenade utgifter.

Det i ärendet ifrågakomna reningsverket har befunnits erforderligt för att undanröja de sanitära olägenheter, som avloppsledningen mellan Järva och Lilla Värtan förorsakade genom att förorena vattnet vid Ålkistan. Arbetet med anläggningen påbörjades i januari 1938 och är nu i det närmaste avslutat. Kostnaderna för reningsverket hava av järnvägsstyrelsen nu beräknats till 198,000 kronor, därav för intrångsersättningar m. m. 6,500 kronor samt för marklösen 16,000 kronor, vilket senare belopp skulle tillgodoföras domän-

*Departement-
chefen.*

fonden såsom ersättning för den mark, som för reningsverket tagits i anspråk av å fonden redovisad mark. Enligt det nu föreliggande avtalet mellan järnvägsstyrelsen och Solna kommun skall kommunen deltaga i samtliga kostnader för reningsverkets anordnande samt för dess framtida drift och underhåll med 60 procent. Vid en beräknad kostnad av 198,000 kronor för reningsverkets anordnande skulle alltså å järnvägsstyrelsen, som skulle svara för återstående 40 procent, komma ett belopp av omkring 79,000 kronor. Järnvägsstyrelsen har icke ingivit framställning om anvisande av medel för bestridande av sistnämnda kostnader, enär styrelsen vid arbetets igångsättande beräknade, att dessa skulle bliva av sådan art och storleksordning, att de skulle kunna bestridas av till styrelsens förfogande ställda dispositionsanslag.

Mot utförandet av ifrågavarande reningsverk torde icke vara något att erinra. Det av järnvägsstyrelsen med Solna kommun ingångna tilläggsavtalet samt styrelsens åtaganden gentemot koloniföreningen Bergshamra u. p. a. hava icke givit mig anledning till erinran. Ehuru den omständigheten att Solna kommun enligt avtalet åtagit sig att deltaga i kostnaderna för lösen av den mark, varå reningsverket är beläget, icke medför, att kommunen blir delägare i marken, innebär emellertid ett godkännande av avtalet, att statens möjligheter att såsom ägare framdeles förfoga över området skulle lida en avsevärd inskränkning till följd av den kommunen enligt avtalet tillkommande rätten att för framtiden begagna reningsverket. Med hänsyn härtill synes frågan om avtalets godkännande böra underställas riksdagens prövning.

Vad angår ersättningen till domänfonden för den för reningsverket i anspråk tagna marken torde till grund för densamma böra läggas det av domänstyrelsen fordrade priset av 2 kronor 50 öre per kvadratmeter. Någon kontant ersättning att tillgodoföras domänfonden för den del av marken, som kan anses belöpa å statens järnvägars andel i reningsverket, torde emellertid icke böra erläggas av statens järnvägar utan en nedskrivning av domänfondens kapital med motsvarande värde torde i stället böra äga rum. Däremot torde ett belopp, motsvarande den del av Solna kommuns bidrag till reningsverkets uppförande, som kan anses belöpa å den i anspråk tagna marken, böra av järnvägsstyrelsen tillföras domänfonden; å statens järnvägars fond torde den till fonden överförda marken till motsvarande belopp böra redovisas å diversemedelstitel. Bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om en dylik medelsdisposition torde böra utverkas av riksdagen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det i det föregående angivna, mellan järnvägsstyrelsen och Solna kommun träffade tilläggsavtalet;

dels ock besluta, att vid överföring av den för reningsverket erforderliga marken från statens domäners fond till statens järnvägars fond skall till domänstyrelsen utbetalas vad av den utav Solna kommun utgivna ersättningen belöper å markvärde.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lang.

